

19 september 2024

Bouw 9600 woningen in Noord van de baan: Amsterdam reageert woedend op besluit Rijk en provincie

Een nieuwe klap voor de woningbouwplannen van Amsterdam. De ontwikkeling van het Cornelis Douwesterrein in Amsterdam-Noord tot woonwijk met 9600 woningen, is van de baan. Provincie en Rijk hebben willen voorkomen dat scheepswerf Damen verdwijnt. De hoofdstad is woedend.

Herman Stil

Scheepswerf Damen Shiprepair

De provincie wijst het Cornelis Douwesterrein aan het IJ in Noord aan als ‘industrieterrein van provinciaal belang’ (IPB). Met die ingreep is de ontwikkeling van scheepswerf Damen Shiprepair, voorheen Shipdock tot woonwijk, nu een zaak van de provincie en niet langer van de gemeente.

Woningbouw is daarmee van de baan. “Zolang het terrein is aangemerkt als IPB kunnen er geen woningbouwplannen worden vastgesteld,” zegt een woordvoerder van gedeputeerde Esther Rommel (economie, ruimtelijke ordening, haven).

De ingreep is volgens haar onvermijdelijk om de Amsterdamse plannen te temmen. “Anders was er grote kans dat transformatie naar woningbouw wordt doorgezet zonder dat de continuïteit van de scheepswerf geborgd is.”

De oekaze komt op het moment dat de stad plannen afrondt voor de bouw van 9600 woningen, 6 scholen, 7 zorgcentra en werkplekken voor 6400 mensen op het Shipdockterrein. Daarover zou volgend voorjaar een besluit vallen zodat vanaf 2029 gestart kon worden met de bouw.

In die gemeentepannen moet Damen Shiprepair tegen de zin van eigenaar, provincie en Rijk verhuizen. Pogingen van de gemeente om een nieuwe plek te vinden, op het ADM-terrein in de haven of langs het Noordzeekanaal in Zaanstad, liepen tot nu op niets uit.

Rijk wil werf beschermen

Desondanks zette Amsterdam de woningplannen door. Maar daar steekt de provincie nu, na vruchteloos overleg met Amsterdam en op voorspraak van het Rijk, een stokje voor.

Het kabinet heeft de provincie Noord-Holland gevraagd de scheepswerf te beschermen. Damen Shiprepair is met zijn gigantische droogdokken een van de belangrijkste onderhouds- en reparatiewerven voor zeeschepen in Nederland, [waaronder schepen van de marine](#).

Met het oog op de toenemende spanningen in de wereld en de ‘strategische autonomie van Nederland’ wil het ministerie van Defensie naast Vlissingen ook Amsterdam als locatie voor marineonderhoud behouden. Marinehaven Den Helder heeft geen faciliteiten voor groot onderhoud.

Vitale belangen

Daarnaast moet de scheepswerf volgens het ministerie van Economische Zaken als [een van de laatste industrieën](#) in Amsterdam behouden blijven. “Capaciteit om grote schepen te onderhouden, te repareren en te verduurzamen, is cruciaal voor de bescherming van onze nationale vitale belangen en strategische autonomie,” aldus het ministerie. “Shipdock maakt een substantieel en daarmee belangrijk onderdeel uit van deze capaciteit.”

Onlangs haalde Damen een onderhoudscontract binnen voor honderd containerschepen van de Franse transportgigant CMA CGM. Een deel van dat werk zal in Amsterdam plaatsvinden.

De ingreep past bij een radicale koerswijziging in Den Haag. In op Prinsjesdag gepresenteerde kabinetsplannen neemt de regering-Schoof het uitgebreid op voor het behoud van bedrijfsterreinen tegen de oprukkende woningbouw.

Amsterdam is woest op de ingreep. “Ik baal ontzettend van het eenzijdige besluit van de provincie,” aldus wethouder Reinier van Dantzig (wonen, grond ruimtelijke ordening). “Dit betekent dat woningbouw op deze plek vertraagt terwijl Amsterdam een schreeuwend tekort heeft aan huizen.”

Gevolgen voor heel Haven-Stad

Dat Rijk en provincie het voor de scheepswerf opnemen, gaat er bij Van Dantzig niet in. “Ik vraag me sterk af of het bouwen en repareren van fregatten binnen stedelijk Amsterdam veel toekomst heeft. Je ziet dat andere industrie ook naar de randen van de stad verhuist.”

“Ik heb begrip voor de veranderende omstandigheden in de wereld en de lastige afwegingen die daarbij horen. Maar Amsterdam had vergevorderde plannen met dit gebied en die komen nu stil te liggen.”

Nu de werf blijft, inclusief de bijbehorende milieuzones (hinder, geluid, gevaar), treft dat ook andere woningbouwplannen in het havengebied, waar Amsterdam in totaal 70.000 huizen wil bouwen. “Dit heeft het gevolgen voor de ontwikkeling van heel Haven-Stad,” zegt Van Dantzig. “Hoe groot die gevolgen zijn, moeten we nog exact in kaart brengen.”

Pas als duidelijk is dat de scheepswerf behouden blijft, op een andere plek of in combinatie met woningbouw, is de provincie bereid de regie weer terug te geven. Rommel wil nu niet aangeven hoelang dat zal duren. Provincie en Rijk trekken in ieder geval de komende twee jaar uit om, met Amsterdam, onderzoek te doen naar de toekomstige invulling van het gebied.

Van Dantzig: “Wij vertrouwen erop dat in de komende twee jaar duidelijk wordt dat alsnog herontwikkeling naar een woon/werkgebied zal plaatsvinden.”

Woningen nu feitelijk onmogelijk

Een combinatie tussen woningbouw en scheepswerf is volgens emeritus hoogleraar gebiedsontwikkeling Friso de Zeeuw, tevens oud-gedeputeerde ruimtelijke ordening in Noord Holland ‘vrijwel ondenkbaar’.

“De werkzaamheden bij Damen brengen milieuhinder en geluidsoverlast met zich mee. De bijbehorende milieuzones beperken woningbouwplannen in een wijde omgeving. Dat maakt het feitelijk onmogelijk om die woningbestemming door te voeren. Er is geen variant waarin je dat kunt combineren.”

“Dit wordt ook een probleem in Coen- en Vlothaven waar 15.400 huizen zijn gepland. Als ook daar [industrie en bedrijvigheid](#) moet worden gehandhaafd, inclusief bijbehorend geluid, stank, stof en risico, dan vraag ik me af hoeveel woningen je daar nog kunt bouwen.”

Streep door woningbouw

Daarmee vallen steeds meer woningbouwplannen van de gemeente op bedrijfsterreinen om. Dit voorjaar haalde de Raad van State [tweemaal een streep](#) door de bouw van ruim 2000 – en waarschijnlijk zelfs 6500 – woningen in een ander deel van Amsterdam Noord, het Hamerstraatgebied.

Daar voerde chemiefabriek Ketjen (voorheen Albemarle) met succes verzet doordat woningen de bedrijfsactiviteiten bedreigden en de gemeente geen alternatieven bood.